

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrť leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposiane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristopna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat. za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Mir ali vojna. — Političen list za ljudstvo. — Po volitvah (Izpod Kuma). — Promet tujcev na Kranjskem. — Politične vesti. — Štajersko: Deželnozborska volilna reforma in štajerski klerikalci. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Razno. — Raznoterosti.

Podlistek: Iz dobe punta in bojev.

Mir ali vojna.

Govori se, da se snide kranjski deželni zbor meseca julija. Njegova prva naloga bo volilna preosnova. Na proslavnem večeru volilnih zmag slovenskih naprednjakov, Hrvat-Srbov in Čehov smo v ljublj. Narodnem domu čuli glede postopanja naprednih slovenskih poslancev glede volilne reforme nekaj zanimivih izjav.

Posl. dr. Iv. Tavčar je dejal: „V deželnem zboru bo naša stranka za splošno in enako volilno pravico, ki se mora ne skaljeno deliti, brez vsake goljufigije, brez vsake sleparije. Mi prihajamo v deželni zbor z mirnim srcem; rečem pa lahko z rimskim senatorjem, ki je vrgel svojo togo na mizo z besedami: „Volite: V enem rokavu nosim mir, v drugem pa vojno.“ — Posl. dr. Janko Vilfan pa je dejal: „Z uma svetlim mečem se bomo borili za meščanske interese; če pa bode treba, zavijamo tudi svoje rokave!“ Docela kongruentne izjave glede volilne reforme so že na volilnih shodih podajali tudi sedanji poslanec dr. Triller, C. Pire, E. Gangli. dr. Čisto jasno in odkrito so povedali vsi, da bodo v dež. zboru delovali z vsemi silami za splošno in enako volilno pravico, tako da ni danes nobenega dvoma, nobenega izgovora, nobenega slepomišljenja več.

Iz dobe punta in bojev.

Črtice izza okupacije Hercegovine. Napisal Ivan Klarič.

I.

„Nič mi ne morejo brez božje volje.“

Skozi polje se mota in vije potok Sturba kakor ljuta kača od vzhoda proti zahodu. Ponekod je ostavila svojo smer in se je zadržala v stran; toda stran jo je odbijala, zato je morala premeniti pravec svojemu toku. Ona izvira pri vasi Vidoša, nedaleč kamenega Livna, kjer so podrtine grada Radinčiča. Sturba teče po plodni dolini, ki je del dolgega livanjskega polja, a zmeraj je ta dolina zelena. Nato se izliva Sturba v Ševanjevo blato, pa z Bistrico tvori Plovučo in izginja pod Prologom v Ponor. Ko pridere izpod visoke in kršne Dinare, postane na njeni nasprotni strani bistra Cetina, ki se pri Omišu izliva v naše sinje, hrvatsko morje.

Skozi polje se mota in vije potok Sturba. Spočetka je nekam nagla, zato besni in se peni, hrumi in buči, toda v Ševanjevem blatu je ni niti opaziti. Med potjo napravlja skoke, a umni ljudje so uporabili to priliko, pa so napravili ondi mlin, da se vodna sila ne zapravlja zaman.

Nekako na sredini potoka Sturbe stoji osamljen mlin. Celo uro od nje se sliši šum, hrum in

Tudi „Slovenec“ se je oglašil k vprašanju volilne reforme. Najprej iznova izjavlja, da „Slovenska Ljudska Stranka ne sklepa nobenih zvez z Nemci“ ter da je povsem svobodna. „Deželni zbor kranjski nima doslej še nobene večine“, piše „Slovenec“, in hkratu zagotavlja, da gre S. L. S. samo za volilno preosnovo, ki je „prva in najnujnejša zadeva.“ „Slovenec“ pa ne pove, za kakšno volilno preosnovo gre njegovi stranki, ali S. L. S. vztraja pri že znanem načrtu te volilne preosnove ali pa je postala po zadnji obstrukciji nekoliko drugačnega mnenja ter stoji danes na resničnem stališču splošne in enake volilne pravice. Ako je S. L. S. resno, pošteno in odkritosrčno za splošno in enako volilno pravico, potem bi ne bilo nikakega razločka med stališči obeh slovenskih strank. Posl. dr. Tavčar je že opetovano na vsa usta povedal, da zahteva slovenska narodnonapredna stranka nepopačeno in čisto volilno reformo; ako zahteva dr. Šusteršič istotako reformo, potem je stvar v redu. Naj torej S. L. S. nastopi s predlogom za tako reformo, narodnonapredna stranka mora po vseh dosedanjih izjavah za njo!

Ker pa „Slovenec“ v isti sapi govori o „liberalni obstrukciji“ proti volilni reformi, izdaja s tem, da S. L. S. še danes ni za resnično, nepopačeno in čisto volilno reformo po načelu splošne in enake volilne pravice. „Slovenec“ slika pač hudiča na steno, ker ga hoče po vsej sili imeti! S tem se izdaja S. L. S., da vztraja pri že enkrat obstruirani volilni reformi, da hoče res oropati mesta primerne zastopstva v deželnem zboru in da hoče res konsevirati preperelo mumijo nemških privilegijev. Ako je to resnica, potem je seveda dolžnost

ropot mlinskih koles in kamnov. Ves mlin se je obelil, kakor bi bil pokrit z izprašeno moko. Streha mu je stara in potrta. Zidovi so od starosti nekam počrnjeni, a bili bi še črnejši, ako bi se jih ne prijemalo mlivo. Žlebovi so pognili, a da ne puščajo vode, so pokrpani z deskami in s pločevino. V mlinu sedi star, zlomljen človek. Računajo, da ima za sabo že 60 let. Propal je ta starček. Vzlic svoji dobi pa ni povsem belolas, toda zgrbil se je in sklopčil, saj ni šala nositi 60 let na svojih ramenih. V mlinu sedi starec, a mlin ropoče dan in noč. On ga ometava, ostri, navaja vodo, kakor zahteva potreba, ali pa jo odvrta; tako ima neprestano dela. Ako pride kdo k njemu, da mu zmelje, a ima posla še od drugih, pove starec takoj: „Počakaj še malo, drugi so bili že pred tabo tukaj!“ Če pa je že dodelal vse, mu vsuje žito nenadoma v močnico, uravna drog, siplje žito iz močnice pod kamen, a izpod kamena mehko, belo, kakor snežno moko v koš. V hipu je vse zmleto. Vzame si ujem, in ločita se kakor brata.

Tako je bilo dan na dan.

Starec je bil Ivan Brkič. Ni bil slab človek. Lastne krvi bi ti dal. A bil je zadirljiv. Čim starejši je bil, tem hujši. Zbodel te je kakorkoli. Jedel bi s tabo kruh in se šalil, a če je zapazil na tebi kakšno hibo, katera bi se mogla tudi pregledati, takoj je začel sipati nate svoje stru-

naprednih deželnih poslancev, da „zavijajo rokave“ ter da na vsak način onemogočijo najsramotnejšo karikaturu volilne reforme. S tem dokažejo slovenski napredni poslanci le, da so resnični prijatelji poštene volilne preosnove, da so odkriti in požrtvovalni zastopniki političnih interesov mest in trgov; S. L. S. pa se iznova pokaže vsemu slovenskemu svetu, da je sovražnica svobodomiselnosti, pravične in demokratske volilne preosnove.

Mir ali vojna? — Odločitev je povsem pri S. L. S. Če hoče S. L. S., bo deželni zbor redno in lepo deloval, če pa noče, je S. L. S. odgovorna za vse posledice. Dogodki na Goriškem, Sp. Štajerskem ter prideležnozborskih volitvah na Kranjskem pa so dr. Šusteršiču & Comp. menda dovolj jasno posvetili v sedanost in v bodočnost. Naprednjaki se tudi razpusta pravkar izvoljenega deželnega zbora prav nič ne boje, ker je že danes gotovo, da morejo le še pridobiti. Mi vstajamo!

Političen list za ljudstvo.*

I.

„Naš List“ je v poslednji številki prav umestno utemeljeval potrebo, da se ustanovi popularno pisan list za najširše narodne plasti. Ta potreba se je že večkrat poudarjala, a navadno samo ob času volitev, ko nam teče voda v grlo.

Ne prikrivajmo si dejstva, koliko tal nam je izpodkopal „Domoljub“ in koliko tal si

* Prejeli smo in prijavljamo brez izpremembe sledeče tri dopise. Uredništvo.

pene puščice ter ti jih je nastreljal na nos, pa naj si se vrtel, kakor si hotel. Čimbolj si se jezil in razgreval, siloviteje je napadal.

Ivan je zbadal vsakogar, bodisi šalivo, bodisi resno. Vendar je ljudstvo zahajalo k njemu, ker je moralo: trebalo je jesti in zato mleti. Nekateri so njegove šale pozabljali, a drugi so jih vzeli resno ter so le čakali, da mu jih resno povrnejo.

L. 1878. je stopila Avstrija v Bosno. Privredla je vojsko, žandarje, financarje; privedla je tudi drugih ljudi, a bilo jih je, ki so došli sami od sebe. Ni minil dan, da bi se v vsaki vasi ne izpremenile ali ne sešle vsaj tri straže. Kjerkoli in kadarkoli si pogledal s hriba, si videl čako in perjanico. Došli so nekakšni perjaši, ljuti kakor risi, da nihče ni smel niti šepetati. Toda varnejši si bil zdaj za svoje življenje in imetje opolnoči, negoli prej sredi belega dne.

Ivan Brkič je sedel v mlinu, pušil tobak, se razgovarjal s svojimi naročniki, po potrebi ometaval mlin, dvigal žleb in ga spuščal, v svobodnem času pa je zbadal zopet svet in se svojim dovtipom od srca smejal. Nekdo je to trpel, ker je vedel, da je to šala, nekdo pa mu je to šalo zameril in je v sebi koval osveto.

Bila je kasna jesen. Začelo je mraziti. Vsako jutro so ležale goste megle. Še malo, in

je v kratkem času pridobil na Kočevskem klerikalni „Gottscheer Bote.“ Seveda bi moral ljudstvu namenjeni, poljudno pisani list vselej in povsod zagovarjati resnico, pobijati laži in se boriti za politično moralo. Laž in krivica se dasta uspešno pobijati samo z resnico in pravico.

Predno ustanovimo list za priprosto ljudstvo, je treba, da si v vsakem večjem kraju ali vsaj okraju zagotovimo zanesljivih in resnicoljubnih dopisnikov, kateri bi kratko in točno poročali o vseh važnih dogodkih dotičnega okraja. Posebno pa na Dolenjskem čutimo potrebo takega lista.

Na Gorenjskem in Notranjskem imajo svoje lokalne liste, samo na Dolenjskem nimamo ničesar. Ako se ne ustanovi ljudski list za vse Slovensko, bi vsaj želeli „Dolenjca“, kateri bi pa moral biti drugače uredovan, kakor je bil zamrli. Neobhodno potrebno je pri ljudstvu pobijati „Domoljubove“ laži.

Take organizacije ne moremo doseči, kakor jo imajo klerikalci, ker je vsak duhoven tudi politični agitator. Nekaj se da pa vendar doseči, akoravno moramo že plačevati hud narodni davek. Ako se tudi ustanovi samo popularen list za Dolenjsko, kjer ga je najbolj potreba, naj bi se izdajal v Ljubljani, ker je na deželi težko najti spretnega urednika in ni potrebnih zvez. Pametna misel naj se tedaj ne opusti, da se vresniči!

(Z Dolenjskega).

II.

Velecenjeni g. urednik! Ne morem si kaj, da Vam ne bi sporočil svojega priznanja in zahvale za Vaš uvodni članek v „Našem listu“ št. 9. Vsakdo, komur sega njegovo duševno obzorje vsaj 2 kilometra daleč, mora priznati, da je do pičice resničen. Da smo tako grozovito propadli pri zadnjih volitvah na kmetih po celi Kranjski, so največ krivi vsi svobodomiselni sloji brez razločka, ker vlada strašna mlačnost v tem oziru po deželi. Treba bi bilo, da bi imeli v vsaki fari zanesljive in — kar je glavno — delavne zaupnike, agitatorje, informatorje. Včasih pa bi izdal kak mlinar več, kakor kak ošaben inteligent!

In drugič naše časopisje! Dokler mi ne bomo imeli lista po vzoru „Domoljuba“ (no, seveda ne tako prostega, ampak obširnega in cenega), tako dolgo nimamo ničesar pričakovati. Ljudstvo rado bere, ali prosim Vas, kaj pa naj bere? Mohorjeve knjige in „Domoljuba.“ Ali mu naj mi kaj damo, ko nimamo ničesar? „Slovenski Narod“ si more malokdo naročiti. „Gorenjec“ in „Notranjec“ sta pa lokalna lista. No, pa „Notranjca“ sicer ne poznam, „Gorenjca“ sem pa imel sam naročenega par let, pa se mi je zdel nekako mrzel; prej, ko je izhajal v manjši obliki, je bil za ljudstvo boljši.

Cincar in Kamešnica dobila bele čepice, katerih ne izgubita do sv. Petra. Brkičev mlin dela dobro. Saj prihajajo tudi novi naročniki, ker je mnogo mlinov v tej dobi punta pogorelo. Tako sta se nekega jesenskega dne prikazala pri Brkiču dva mlada Muslimana iz Srgjeviča. Priglasila sta mu dva tovara žita. On ju poprej niti ni videl niti slišal. Ker ni bilo preveč posla, jima je žito hitro zasul. V razgovoru, dokler se je žito mlelo, pa ju je začel zbadati:

„Kaj ste vi Turki? Vse vaše je propadlo, a naše sega tja do sinjega morja. Še malo, in naš cesar zavzame tudi Carigrad, zapodi sultana ter sede v njegove palače, kakor v svoje!“

„Nikar ne govori tako, saj si dober človek!“ — sta govorila, toda Brkič se je skopal nanju kakor pijan Vlah, ki se ne da niti z vilami odgnati.

Muslimana sta domlela, Brkič si je vzel ujem, ločili so se brez prepira in jeze. Toda ko sta se fanta vračala domov, je dejal prvi:

„Kaj, če bi tega Ivana malo premikastila?“

„Ne bo napačno, ako ga malo naklestiva. Zdi se mi, da je postal predrzen.“

„Pri moji veri, res je! Saj si čul, kaj nama je vse nadrobil: kar oko v oko, brk v brk. Odkar so pogoreli mlini, ž njim ni več živeti. To pravijo tudi drugi ljudje. Ne bo mu škodilo; poslej bo govoril pametneje. Glede ujme je

Vaš „Naš list“, katerega dobivam od Novega leta sem, je prav dober, ali je še premalo znan. Pred nekaj dnevi sem bral v „Slovenskem Narodu“, mislim, da v št. 43., članek, ki hvali in priporoča „Naš list.“ Popolnoma prav. Ali priporočiti bi ga bilo treba tudi vodstvu slov. napredne stranke, naj bi se ono zavzelo za list ter omogočilo, da bi bil cenejši ali pa naj bi izhajal za to ceno dvakrat na teden. Moje mnenje je, naj bi se delalo na to, da bi „Naš list“ postal splošen ljudski list, ker le on edino je toliko „srečen“, da ga ni zadelo „prokletstvo“ škofovo v njegovem zadnjem pastirskem listu. Sedaj pa prosim, velecenjeni gospod, da mi dovolite še eno prošnjo, katero želim, da priredite za list.

V 7. št. „Našega lista“ ste priobčili članek glede družbe sv. Mohorja, da naj bi posnemala „društvo sv. Jeronima“ v Zagrebu glede sloven. pesmi. Prav dobro, a želeli bi bilo, da bi vodstvo družbe sv. Mohorja posnemalo sv. Jeronimsko društvo še v neki drugi stvari, namreč radi Koledarja in imenika. Naj bi vodstvo izdalo svoj oglasnik in imenik v posebni, kar mogoče na slabem papirju tiskani knjigi. Koledar pa naj bi bil prav mične, priročne oblike. Koledar je takorekoč vsakdanjska knjiga, a kam hoče človek s takim zmašilom!

(Šmarjeta.)

III.

Slavno uredništvo! V predzadnji številki ste prinesli članek „Kaj pa sedaj?“ ter ste pozvali izvrševalni odbor nar.-napredne stranke, naj začne resneje in energičneje delati za reorganizacijo stranke ter ste vodstvu priporočali a) podpiranje narodnonaprednih oaz (društev) na kmetih, b) zbiranje narodnega sklada v agitačne svrhe in c) izdajanje poljudnega lista za najširše sloje ljudstva. Zadeli ste žrebelj na glavo. Ako bi bili v teh treh točkah delavni in močni, bi imeli danes tudi vsaj 6 kmet-skih mandatov. Napredna društva po deželi so danes brez opore, ležeča na ramah dveh treh skrajnje požrtvovalnih mož, ki niso s središčem v nobeni zvezi ter so prepuščeni vsem napadom in spletkam nasprotnikov. Te može in ta društva bi bilo treba moralno in dejansko podpirati. Način ste že sami omenili. Kje pa je „Prosveta“? Kaj če bi se vsaj poleti sestavil ensemble resnih in izomikanih akademikov, ki bi naštudirali par dram. igrice in nekaj pevskih zborov ter bi imeli med sabo par predavateljev? Ta ensemble bi mogel v osamljenih krajih prirejati „besede“. V večjih mestih in trgih, kjer so močna naša društva, ne potrebujemo take pomoči. Troške bi pokrili lokalni odbor in „narodni sklad“. Treba bi bilo stvar le solidno organizirati. Za „narodni sklad“ bi se moralo pobirati po vsej Kranjski. Vsak pristaš stranke bi rad plačeval redne doneske, ki bi smeli biti tudi naj-

pošten in pravičen, pa naj bo še glede svojega jezika!

Bila je temna noč, da nisi videl prsta pred očmi. Kdo bi torej videl, kje je Kamešnica, kje je Tušnica, a kaj še, kje sta Golja in Cincar! V tej temi sta hitela dva človeka preko brežin izpod Kamešnice tja proti mlinu ob Sturbi. Oborožila sta se z močnima batinama. Orožja nimata, ker ga je predkratkim država pobrala in vzela. Zavila sta se od glave do pete, tako da bi ju ne spoznal niti znanec, pa če bi ju tudi srečal podnevi. Včasih stopata po cesti, včasih po stranskih potih, ker se bojita, da bi ne srečala orožniške patrulje; potem bi jima bila pot zaman, mogla bi pa priti celo v zapor. Še malo, tu, že sta pri mlinu ob Sturbi.

Bum! — udari batina na vrata.

„Kdo je božji?“

„Odprl!“

„Kaj hočeš?“

„Mleti!“

„Pa zakaj nisi prišel prej?“

„Nisem mogel zaradi posla!“

Starec je odprl, a onadva sta ga, jedva da so zazijala vrata, zgrabila za ovrtnik ter ga začela eden od ene, drug od druge strani pretepati, da je bilo joj. Potem sta ga sunila za vrata in zbežala. Eden pa je še zakričal:

„Čez šest dni se vrneva!“

manjši. Pri nas se sila mnogo denarja brez koristi zabije in potroši! Treba je pobiranje le organizirati. Saj pri nas vsakdo rad dela, ako se mu poveri častna naloga. Seči pa treba po mlajših močeh, ki so še sveže in neobremenjene. Ne vsega valiti vedno na ista ramena! „Narodni sklad“ naj bi nadzirali naši zaupniki, in uporabljal naj bi ga izvrševalni odbor. Glavno agitačno sredstvo so časopisi. Za časa volitev naj bi se na tisoče in tisoče brezplačnih časopisov vrglo med ljudstvo. Tako delajo klerikalci. „Domoljuba“ in „Slovenca“ je na vsaki gorski pošti cele koše, naprednih listov pa komaj par števil. Pa tudi v nevolitveni dobi naj bi se širilo časopisje brezplačno med ljudi. Klerikalci so naučili kmeta na liste s tem, da so mu jih mesece in mesece pošiljali zastoj. Če hočemo, da postavimo vpliv proti vplivu, storimo isto! Klerikalni listi so bogati, ker imajo skrivne fonde in velikansko odjemateljcev, naši listi pa so ubogi, ker se jih dovolj ne podpira. Naši lokalni listi imajo sila malo rednih naročnikov, zato se pač vsi bore za obstanek. Toda baš lokalni listi so za stranko in za njeno organizacijo največjega pomena. Res je, da moramo imeti velik in močan glavni organ stranke, toda lokalni listi so predstraže, brez katerih pade končno tudi glavni tabor. Ako nimamo za sabo dežele, mest in trgov zunaj na kmetih, potem se tudi središče Ljubljana ne more držati. Zato naj bi ukrenil izvrševalni odbor napredne stranke čim preje kaj pozitivnega za trdno fundiranje naših lokalnih listov. Isti odbor pa naj bi bil tudi v ožjem stiku z uredništvom lokalnih listov! Izdajanje poljudnega lista za najširše sloje je naznanil izvrševalni odbor narodno napredne stranke že sam v poslednji številki „Slovenije“. Čudim se, da se ta obljuba ni že izvršila pred volitvami. Morda bi nam bila pridobila par kmet-skih mandatov. Moje mnenje je, da novi poljudni napredni list ne sme biti tak, kakoršen je bil nekdanji „Rodoljub“, sestavljen iz samih izrezkov „Sl. Naroda“ in prenapolnjen s polemiko. Uvodni članki so bili večinoma pretežki in širšim slojem nerazumljivi. Mislim pa, da bi sploh ne kazalo ustanavljati novega lista, nego naj bi se le neznatno preosnoval že obstoječ list. Najmanj lokalni oziroma najbolj splošno slovenski tednik je „Naš list“. Ker je že razširjen in priljubljen, bi morda kazalo „Naš list“ preosnovati v popularen tednik. Prihranili bi se s tem ustanovni troški, pridobili bi se že dose-danji sodelavci in naročniki ter, kar je glavno, tiskarna.

To je moje pošteno mnenje, in veselilo bi me, ako ga sl. uredništvo ponatisne v „Našem listu.“

(Ljubljana).

Nakleščeni stari Brkič je zlezal pokonci. Stlačilo ga je kakor meh. A vedel ni, niti kdo, niti zakaj, niti kako; vendar bi bil mogel vsaj slutiti, zakaj se mu je to primerilo. Tisto noč ni mogel niti mlina ustaviti, da mu je vso noč zaman bobnelo ter mu je prineslo več škode, negoli koristi. Očesa ni zatisnil vso noč. Zaman je klical na pomoč, nihče mu jo ni dal, kajti zaradi hruma in ropota v mlinu ni nihče slišal njegovih klicev in stokov. Ko pa se je danilo, je zavpil nekdo:

„Ivan!“

„Aaa, prijatelj!“ se je odzval Brkič s tožnim in žalostnim glasom, ki se je jedva čul.

„Vstani vendar!“

„Ne morem!“

„Kaj ti je?“

„Pretepen sem ko mačka!“

„Odprl!“

„Čakaj, da vzdignem svoje uboge, polomljene koščice!“

Ko je vstal in odprl, je spoznal svojega strica Barišo ter je vprašal:

„Ali si ti, stric Bariša, bog ti daj dobro?“

Bariša je nazval Jezusa in ko je videl revčka bolnika, je dejal:

„Sem, pa kaj se je zgodilo?“

„Ponoči so prišli sovražniki ter so me pretepli na živo in mrtvo. Komaj še diham. Vsaka

Po volitvah.

(Izpod Kuma). Hvala Bogu! Volitve so končane. Izvolili smo ali pravzaprav potrdili smo za naš obširni volilni okraj Litija, Radeče, Mokronog, Trebnje, Višnjagora in Žužemberk, kateri se razprostira od Save do kočevskih mej, tri poslance, katere so nam po ukazu iz Ljubljane napisali na listke naši gospodje. Pri nas ni bilo bojev, kakor se sliši od drugod; z ginaljivo zavednostjo in složnostjo smo s klubom v roki oddajali popisane glasovnice pred volilno komisijo. Gospodje so pazili na nas, da se ne pripeti kaka nesreča. Naši poslanci so tedaj gg. dr. svetega pisma Lampe, tobačni uradnik Mandelj iz Ljubljane in krčmar Koščak iz Grosuplje. Mi sicer te može poznamo tako malo, kakor japonske generale, pa morajo biti že pravi, ker „Domoljub“ hvali našo zavednost in močatost ter nam naši gospodje zatrjujejo, da smo „faj“ volili.

Liberalci in sovražniki sv. katol. cerkve, ki hvala Bogu, le redko kedaj zaidejo v naše kraje (naši poslanci sploh ne pridejo, ker imamo pre-slabe ceste!), se sicer norca delajo iz nas, češ, da smo „farovski backi“, da smo samo takrat korajžni, kadar smo sami med seboj pri kozarcu vina v hramu ali v krčmi, da pa hodimo za svojimi duhovni, kakor ovce za pastirjem s povešenimi glavami, in da bi volili tudi farovško kuharico, ako bi gospod tako želeli. A to je golo opravljanje. Pomislite, kako nespoštljivo govore ti ljudje o naših vrlih poslancih, izvoljenih od vrlih in zavednih mož!

Dr. Lampe je znan junak, ki beži, kadar treba, in pridiga v „Slovenec“ vsaki dan razun nedelj, ob katerih dobivamo poduke v cerkvah tudi o politiki, kadar je treba, v „Domoljubu“ pa vsaki teden enkrat. Oča Koščak se globoko uklanja gospodom ter prodaja pristni dolenski cviček za dober profit, če ga ne meša s cenejšim hrvatom, istrijancem ali tirolcem, da več nese. V svojem volilnem okraju ga ne kupuje iz zgolj naklonjenosti, da ga volilec ne zmanjka. Novo zvezdo Mandlja pa je vzel dr. Krek iz ljubljanske tobačne tovarne na željo ljubljenih cigararic, katere hočejo imeti svojega „mandeljca“ tudi v dež. zboru. Očitajo nam, da je žalostno, da nismo mogli v 6 sodnih okrajih najti sposobnega moža-domačina za poslanca, kateri bi poznal naše razmere in bi se zanimal za naše potrebe. Toda vsi taki ugovori nas ne ganejo. Mi ostanemo, kakor smo b'li, trdi hribovci. Čemu bi si belili glave s politiko, katero nam tako spretno vodijo naši duhovni gospodje! Naši poslanci nas še niso nikoli nadlegovali, ne pred in ne po volitvah, kakor čujemo to od drugod. Pri nas se je vršilo vse v najlepšem redu. Samo tam v Zagorju, pravijo, da so hoteli „mokrati“ nekaj zgage delati, a naši so jim po-

kost me boli. Mislil sem že, da ne dočakam več zore. A hvala Bogu, da je prišel človek.“

„Pa kdo te je tepel?“

„Ne vem. Dva sta bila. Rekla sta, da sta prinesla mlet, pa sta me prevarila, in odprl sem.“

„Pa čemu sta tel?“

„Kdo bi vedel!“

„Bojim se, da zaradi tvojega jezika. Ali res ne veš, kdo bi bila?“

„Kako bi vedel, ko sta bila tako zavita, da se jima niti oči niso videle. A veš, kaj sta rekla, ko sta odhajala? „Čez šest dni se vrneva zopet, pa bova izganjala tvojo pagansko dušo iz tebe tako dolgo, dokler je ne izženeva popolnoma.“

„To moraš naznaniti sodišču.“

„Moram, seveda. Bojim se še hujšega zla, a kar je bilo, je bilo.“

* * *

Šel je Ivan Brkič v Livno. Jedva je vlekel svoje pretepane kosti. Razen tega je jedva zvedel, kje je treba tožbo izročiti. Takrat je bila namreč vojaška uprava s prekim (naglim) sodiščem, ker mestne oblasti niso mogle biti preko noči urejene.

Brkič se je z veliko muko izprašal in doprašal. Peljali so ga pred nekega „Švaba.“

kazali, kako temeljito se razbijejo politični valovi ob našem kot skala trdnem prepričanju ter izginejo v deročo Savo. Po naših strmih in grbastih cestah smo hodili in vozili, ko še poslancev ni bilo, in pri tem ostanemo tudi še dalje. Za poslance ne rabimo dobrih cest, ako jih pa hočejo imeti gospodje od komisije, kateri nas včasih obišejo, naj si jih pa sami grade. Pri nas se ne vozimo v kočijah. Ako se kdaj kakemu gospodu pripeti kaj človeškega, ga privežemo na lojtree in tiramo domov.

Naše mišljenje in zavednost je najbolj zadel občina Polšnik, ki si je izvolila za župana moža, ki ne zna ne brati ne pisati, pa vendar dobro izhaja. Občinski pečat in svoje ime pritisne pod pisanje, katero mu drugi preskrbe in katero razume, kakor slepec. Ako postavi včasih podpis narobe ali na glavo, mu ne moremo zameriti. Kadar je le preveč vinsko-slادko ginjen, kar se godi baje pogostoma, pa pritisne podpis žena ali hlapec. Čemu je v Polšniku treba zidati novo šolo, ne vemo, ker se lahko postane celo župan brez šole. Naši učitelji so se vendar nekaj učili, pa ne more nobeden postati župan, ker preveč škilijo po napredku in svobodi, česar mi ne trpimo.

Da pa ne bo več zabavljanja, da nimamo svojih ljudij za poslanca, smo že sklenili za prihodnje volitve, da postavimo za kandidata mežnarja sv. Neže na Kumu. Temu edino je mogoče pregledati ves obširni volilni okraj, in naše kraje gotovo bolje pozna, kakor naši poslanci. Opazuje nas z visokega hriba ter tudi vsako leto prihaja v nižave po biro. Ko smo mu zagotovili, da mu ne bo treba hoditi v Ljubljano zvonit in da bode dobival po 10 kron na dan, ako tudi ostane doma na Kumu, je mož z veseljem sprejel našo ponudbo ter nam obljubil, da potem ne bo več hodil po biro k nam. To je pametna misel, ki bo pomagala mežnarju in volilec. Upamo, da bodo z nami tudi tisti romarji in romarice iz trebenjskega in žužemberškega okraja, kateri vsako leto romajo na Kum ter našega kandidata dobro poznajo.

Kumljanec.

Promet tujcev na Kranjskem.

V mestih, trgih in vaseh, kamor zahajajo v poletnih in jesenskih mesecih gostje iz tujine, se razvijata trgovina in obrt, se dvigne družabno življenje in se širi tudi splošna izobrazba. Gostje prinašajo denar, življenje ter vplivajo poleg drugega tudi na vedenje ter na duševno in srčno izomiko domačinov. Kraji, ki so daleč od prometa tujcev, navadno zaostajajo, se gmotno in družabno ne morejo dvigniti ter morda celo zanikarno propadajo.

Sablja se mu je svetila ko solnce. Gospod je to, dokler je tako oblečen in dokler sodi.

„Kaj je, stari?“ ga vpraša čisto hrvatski.

„Polomili so kosti v meni!“

„Kaj?“

„Pretepli so me, moj junače, da jedva še sopem.“

„Kako?“

„E, ne znam ti drugače povedati.“

„Pa kaj govoriš, revež?“

„Saj sem ti povedal, a ti me nočeš razumeti.“

„Pa kaj je vendar s tabo?“

„Ti vedno eno, a jaz vedno drugo: nocoj sta prišla dva vraga, pa sta mi izsula kosti v koš, — ti pa nočeš razumeti!“

„Z vrage nimam posla, nego le z ljudmi!“

„Pa dobro, primi te ljudi, če si božji!“

„Ljudi naj primem?“

„Da.“

„Saj si vendar rekel, da sta bila dva vraga.“

„Res, ko sta odšla, sta še rekla, da se čez šest dni vrneva zopet ter mi izženeta siloma dušo iz telesa.“

„Aaa, to je nekaj družega! Ali se ju bojiš?“

„Kdo bi se ne bal odkritih, a kako šele zakritih! In celo, ko mi pretita! Gotovo ne pu-

Zato je za razvoj Kranjske pač velikega pomena marljiva in vedno delavna Deželna zveza za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem. Ta zveza se je v preteklem letu zlasti intenzivno pečala z Gorenjsko; organizirala je podružnice, prirejala predavanja, poučevala ljudstvo, posebno gostilničarje, kako je ravnati s tuji in kakšne udobnosti jim treba nuditi, bodisi glede hrane, bodisi glede stanovanj. To je bilo za Gorenjce nujno potrebno. Če bodo prihajali tujei mnogoštevilno na Gorenjsko, bo pa to tudi velike koristi za Ljubljano, kajti gorenjski obrtniki dobivajo svoje potrebščine večinoma iz Ljubljane.

„Zveza“ je uprizorila tudi mnogo reklamnih akcij, izmed katerih je omeniti zlasti sledeče:

Priobčila je sliko ljubljanskega mesta in opis Ljubljane v „Frank's English and Americans in Austria“, v jako razširjenem kašipotu po Angleškem in Ameriki. Dalje so kranjske slike v „Reise-Album der k. k. österr. Staatsbahnen“ in v „Illustriertes internationales Reisealbum.“ Oba kašipota sta silno razširjena.

Poleg tega je razstavila Zveza za promet tujcev na berolinski mednarodni športni razstavi fotografije mesta Ljubljane in je dala napraviti v to svrhu serijo 45 skioptičnih slik, ki so se demonstrirale s predavanji. Ljubljana je bila zastopana s tremi slikami. Te slike so se, s skioptikom združene, s predavanjem demonstrirale v treh turističnih društvih na Dunaju. Naša „Zveza“ je bila odlikovana na berolinski razstavi s častno diplomom in zlato medaljo.

C. kr. železniško ministrstvo izda v kratkem reklamno brošuro, ki bo v besedilu in slikah opisovala avstrijska dežel. stolna mesta; za to knjigo je poslala „Zveza za pospeševanje prometa tujcev na Kranjskem“ želez. ministrstvu osem najlepših slik Ljubljane.

Dalje je izdala „Zveza“ plakat „Kranjska“, ki se je tiskal v 4000 iztisih; 500 iztisov je bilo tiskanih v češkem jeziku. Plakati so se do malega že vsi razposlali.

Ko je bil ministrski predsednik baron Beck v Bohinju, mu je poklonila „Zveza“ po deputaciji krasen album umet. fotografij kranjskih slik; prav tak album je dobil tudi predsednik angleških žurnalistov ter jih bodo dobile še druge uplivne osebe, ki lahko pospešijo kranjski tujski promet.

Razun tega izda „Zveza“ še ta mesec v 7000 izvodih jako lep album Kranjske, ki se bo razširil po vsem svetu, saj izide tudi v angleškem jeziku.

Po inicijativi „Zveze“ se bo potom obrtno-pospeševalnega urada na Dunaju v kratkem vršil v Ljubljani gostilničarski tečaj, in sicer v

stita v meni duše, kadar se vrneva. Iztisneta mi jo, pa makar skozi nos ali skozi usta!“

„Ali moreš povedati: Kdo sta bila?“

„Bog te čuje! Vrag vedi, kdo sta bila, ko sta se preoblekla in namaškaradila od pete do glave, da jima nisem videl niti oči.“

„Ali koga sumiš?“

„Nikogar.“

„Ali veš, zakaj sta te?“

„Ne vem.“

„Ali prihaja redno tja straža?“

„Prihaja.“

„Ali imate vaško stražo?“

„Kaj bi ti rekel: imamo in nimamo!“

„Kdo ti je sosedi?“

„Marko Aždaja in Jozo Divič.“

„Dobro! Soseda dobila naročilo, naj paziti nate šest večerov. Takoj ju pokličem in jima zapovem, da ubijeta takoj onega, kdor ti vdere preko praga, ako ti to hočeš.“

„Hvala ti. Bog te živi! Kako bi jaz tega ne hotel, ako si mi brat kristjan! Izsula sta mi kosti v meh, pa da bi jima jaz to odpustil! Nikdar ne, pa če bi moral hoditi ko volkodlak po zemlji!“

(Dalje prih.)

Narodnem domu. Završil se bo tečaj z malo kuharsko razstavo, kar bo Ljubljani gotovo v korist.

Leta 1909. namerava prirediti „Zveza“ na Bledu razstavo za tujski promet, na kateri bodo razstavili trgovci in obrtniki predmete, ki so v zvezi s tujskim prometom.

V kratkem začne izdajati „Zveza“ ilustriran mesečnik z naslovom: „Promet in gostilna“, ki bo zlasti gostilničarskemu poklicu dober vodnik in učitelj. Ker je vsaka obrt več ali manj v zvezi s tujskim prometom, hoče Zveza tudi kolikor mogoče delovati na to, da se izboljšajo na Kranjskem obrtne razmere. Delovala bo zlasti na to, da ostanejo pridobitni viri tujkega prometa v domačih rokah, zato bo tudi pospeševala industrijska podjetja in druge večje naprave.

Delovanje deželne zveze za tujski promet je jako dalekosežna pomena za slovensko narodno gospodarstvo, in s polnim pravom lahko trdimo, da smo morda edino v tej stroki Slovenci prvi na Kranjskem začeli orati ledino ter izkoriščati svoje naravne krasote v svoj prid. V tem nas niso tujei prehiteli in da se to nikoli ne zgodi, je cilj in namen zveznega delovanja.

Deželna zveza je znana na Dunaju kot ena najbolj delavnih zvez in se jej je v tem oziru že izrekla pohvala... Da je imela zveza tekom svojega delovanja res velike uspehe, kažejo naslednje številke:

L. 1903 je prišlo v Ljubljano 28.056 tujcev. L. 1904. pa izkazujejo ljubljanski hoteli že 36.225 tujcev, torej 8169 oseb več kot preteklo leto. V letu 1905 je napredoval promet tujcev za 5642 oseb. Leta 1906 znaša prirastek 4305 oseb ali skupno 46.486 tujcev. Lansko leto je prišlo v Ljubljano 48.486 tujcev, torej 2314 več kot predlanskim. V vseh petih letih je bilo torej ogromno število 200.806 tujcev v naši prestolnici, kar je zlasti v gospodarskem oziru jako velikega pomena. Pripomniti pa je treba, da izkazujejo te številke samo one tujce, ki so prenočevali v hotelih, ne pa tujcev, ki so prebivali po privatnih hišah pri sorodnikih in znancih.

Z otvoritvijo nove železnice, ki nas veže z jugom, se promet tujcev na Kranjskem gotovo še dvigne. Bodi naša skrb, da bomo za vzprejem tujcev v vsakem oziru pripravljeni in da bo naš narod znal te tujce sprejeti!

Politične vesti.

Saniranje deželnih financ je zdaj najvažnejše vprašanje, ki zanima vse dežele. Vlada je predložila tri vprašanja deželnim odborom: Ali naj država sploh deželam prepusti določene svote državnih dohodkov? Ali naj država prevzame določene upravne naloge dežel? Ali naj država deželam povrača troške določenih upravnih in kulturnih nalog? Ker pa so razmere v raznih deželah različne, so odgovori jako raznoliki. Finančni minister je mnenja, da bi mogel kvečjemu 30 milijonov K (doslej 25 mil. K) iz višjih dohodkov od žganja žrtvovati deželam. Kranjski delegat, dežel. odbornik Peter Grasselli je v posebni enketi priporočal finančno izrabljanje vodnih sil ter se je izrekel za doklado na pivo. Pridružil se je tudi zahtevi, naj bi država prevzela bremena ljudskega šolstva ali vsaj del (plače) tega bremena. Radovedni smo na uspeh te enquete, ki nedvomno vsaj deloma odvzame bremena deželam in jih naloži državi, ki ima tudi glavne koristi.

Proračunski odsek bi bil moral dognati svoje delo že do konca februarja, a dovrši ga jedva pred Veliko nočjo, ker so na vrsti še vprašanja ministrstva notranjih del, pravosodnega in naučnega ministrstva. Pri razpravi o proračunu naučnega ministrstva pridejo na vrsto tudi slovenske šole in sloven. vseučilišče. Ker pa se skličejo maja meseca zopet delegacije in nekateri deželni zbori, ni upati, da doženeta oba parlamenta proračun do konca meseca junija. Menda bo treba zopet proračunskega provizorija. Vlada izkuša debate skrajšati.

Kar je med Poljaki možno, je možno tudi med Slovenci. Poljska ljudska stranka je vstopila v Poljski klub, 17 državnih poljskih

poslancev ljudske stranke se je pridružilo klubu 53 členov, tako da šteje danes poljski klub 73 členov. Ne moremo si misliti ostrejših političnih nasprotnikov, kakor so zdaj združeni v skupnem državnoborskem klubu Poljakov. Posl. Stapinski, načelnik ljudske stranke, je motiviral fuzijo svoje stranke s Poljskim klubom s tem, da stranci 17 poslancev v državnem zboru ne opravi ničesar, ker nima dovolj upliva. Vlada se zmeraj ozira le na močne stranke in klube. Zato treba vstopiti v Poljski klub, da se ga obenem kontrolira. Med sabo se Poljaki smejo prepirati, toda na zunaj se morajo Poljaki spričo položaja zediniti ter postopati složno. Isto so zahtevali opetovano že vsi poštteni slovenski narodni listi glede Jugoslovanskega in Slovenskega kluba. Na zunaj naj bi bili Jugoslovani na Dunaju edini in složni, med sabo doma naj se vrši boj za načela dalje! To je naglašala že cela vrsta jugoslovanskih poslancev, toda dr. Šušteršič pač ni Stapinski. Zato je jugoslovanska delegacija še vedno razklana in needina v škodo jugoslovanstva.

Odkrit absolutizem na Hrvaškem. Človek mora res verjeti, da je Avstro-Ogrska „država vseh nemožnosti.“ Zdi se, da ne veljajo danes za Hrvate že nobeni zakoni, nobena ustava, ter da smejo Madjari ravnati s Hrvati, kakor bi ne bilo v Pešti več kraljevskega prestola. Ako pojde tako dalje, se je bati, da se tudi Hrvatom in Srbom pretrga nit potrpljenja. Toda hrvaška aféra se potem razširi v avstrijsko! Kar počne ban Rauch, je naravnost zločinsko izzivanje. Dal je zapreti hrvaško vseučilišče in vvedel preiskavo proti zavednim uradnikom, ki so volili opozicijsko. Sklicati hoče baje za 12. t. m. sabor, a ga zopet odgodi. Rauch je menda postal od besnosti in užaljenosti blazen? Vsa njegova dejanja so že čisto tiranska, absolutistna, despotska. To je anarhija odzgoraj doli, kateri more slediti le anarhija odzgoraj gori. Neprestane drzne grožnje, žaljiva ostraševanja, nesramno sumničenje, impertinentno bagatelizovanje, denunciacije, laži: le to so politična dejanja „politika“ Raucha. Ne volja naroda, nego kaprica Wekerlova in nasilstvo Raucha naj vlada Hrvatske. To je protustavno, protizakonito; to je revolucija vlade proti narodu. Ustavneje bi bilo, ako bi vlada sabor zopet razpustila ter iznova apelirala na narod. A tega si ne upa storiti, ker bi bila vladina blamaža, če možno, potem še večja. Tako pa hoče Rauch vladati brez naroda in proti narodu. Absolutizem naj bo povsem odkrit, in Hrvatska naj postane popolna kolonija in satrapija madjarske in madjaronske plemeni-taška kaste. Bojimo se torej, da stopa Hrvatska vsled zločinske trme madjarske vlade nasproti groznim časom; toda tudi ti časi bodo minili z zmago hrvatskosrbskega naroda, a s porazom višjih in najvišjih, danes vladajočih krogov. Jubilejno leto cesarja - kralja Franca Jožefa I. grozi postati eno najtragičnejših let v zgodovini naše države.

Ruske razmere. Ruske razmere postajajo že evropski škandal. Teror zgoraj, teror spodaj. 20. febr. t. l. so zaprli na glavnih peterburških ulicah kar 40 teroristov z bombami v vrečah. Hoteli so ubiti velikega kneza Nikolaja, glavarja reakcionarne stranke, min. predsednika Stolypina, ki je razgalil že dve dumi in povsem ohromil tudi tretjo dumo, ministra pravosodja Sčeglovitova, ki je izročil sodišča krvniškimi gubernijskim satrapom in mestnega policijskega šefa Dračevskega, brutalista neusmiljenca. Na drugi strani pa se čita vsak hip, kako obešajo in streljajo revolucionarce. Reakcija deluje v Rusiji s polno paro. Novi volilni red je izključil široke sloje naroda iz političnega boja in od vseh javnih pravic, duma je organ ruskega plemištva in birokratstva, ki narod žuli in stiska, samodržstvo zahteva tisoč milijonov za nado-meščenje škandalozno propale in razbite ruske mornarice ter za reformo demoralizirane vojske, kmet in delavec pa umirata od glada. Tako so na Ruskem danes zopet časi Plevaja. Finski hoče ruska vlada vzeti avtonomijo ter se davi najskromnejša svoboda Poljakov. Uboga slovenska Rusija!

Štajersko.

Deželnozborska volilna reforma in štajerski klerikalei.

Tudi za štajerske Slovence je pravična in poštena volilna reforma najvažnejše in sedaj najaktuvalnejše vprašanje. „Narodna stranka“ je za 23. febr. t. l. sklicala 11 javnih shodov na Sp. Štajerskem ter je zbudila veliko zanimanje ne le v vrstah svojih pristašev, nego tudi v vrstah klerikalne „Kmetske zveze.“ Tudi kmetski zvezarji so pritrdjevali resolucijam „Narodne stranke.“ Človek bi torej sodil: vsi štaj. Slovenci so složni vsaj v tem prevažnem, za narod živlenskem vprašanju, da bodo naši Spodnještajerci edini v tej zadevi ter da bodo dvignili skupen silen odpor proti vladi in Nemcem, ako se poizkusi ohraniti stare krivice in jih morda še povečati. „Narodna stranka“ se je izrekla za splošno in enako volilno pravico kot edino pravo načelo. Ako pa to načelo ne prodre, zahtevajo napredni štaj. Slovenci, da se izpremeni dežel. volilni red po načelih zastopstva interesnih skupin. Reforma naj se izvrši le na temelju neposredne volitve; vsak vol. okraj zastopaj le en poslanec. Členstvo deželnega zbora se vzemi zato virilistom, ki niso od nikogar izvoljeni, ter zastopnikom obrtnih zbornic, katerih ta interesna skupina ne voli neposredno. Za število teh poslanskih mest naj se pa pomnoži zastopstvo mest in trgov. Volilna pravica v veleposestvu naj se v bodoče ne omeji le na velike posestnike, vpisane v deželni deski, nego naj se kot pogoj volilne pravice v veleposestvu določi podobno kakor v okraj. zastopih najmanj 120 K direktnega zemljiškega davka, a brez prišteta davka od mestnih poslopij. Ako ostane število veleposestniških mandatov neizpremenjeno, naj se na Sp. Š. ustvarijo vsaj 4 volil. okrožja za veleposestvo. Stranka najodločneje protestuje, da bi vsi veleposestniki v deželi tudi v bodoče volili le v eni volilni skupini, ker se s tem nasilno majorizuje slovenske veleposestnike. Takisto naj se odpravi krivično majoriziranje slovenskih ali vsaj po večini prebivalstva sloven. trgov od strani pomemben mest in trgov ter zahtevajo Slovenci, naj se zagotovita sloven. trgov najmanj dva mandata. V kmetskih občinah naj se strogo izvede načelo, da odpade en kmetski poslanec na Sp. Štajerskem na enako število kmet. prebivalstva kakor na Gor. in Sred. Štajerskem. Volilni okraji, ki so prerazsežni, naj se razdele (n. pr. celjski) in naj se sprejme v en volilni okraj oni sodni okraji, ki jih veže enakost gospodarskih interesov. V splošni kuriji naj se volilec ne krati pravice s tem, da volijo v tej skupini še enkrat volilec vseh drugih skupin. V dežel. odboru naj se Slovincem zagotovita vsaj 2 mesti. Te zahteve so gotovo skromne in poštene, a „Slovenski Gospodar“ dolži vendarle „Narodno stranko“, da ni ljudska in demokratska. Kakor kranjski klerikalei, hočejo tudi štajerski klerikalei, da se vzemi slovenskim tržanom in meščanom na Sp. Š. zastopnike v dežel. zboru, ker je nevarnost, da volijo trgi in mesta naprednjake, ne pa nazadnjakov! Štajerski klerikalei zahtevajo razdelitev mandatov po državnoborskem volilnem redu, ker upajo, da bodo klerikalei potem lahko naprednjake zadušili. Spodnještajer. nemštvo hočejo sloven. klerikalei še nadalje zagotoviti sedanje polit. pravice na škodo sloven. tržanstvu in meščanstvu. Ne pomislijo, da so Slovenci brez vplivnih tržanov in meščanov na Sp. Š. polit. ničla. Da bodo nem. meščan. zastopniki pri polit. obglavljanju sloven. tržanstva in meščanstva sloven. klerikalcem radi pomagali, je gotovo. To isto smo videli že na Kranjskem, kjer so sloven. klerikalei in nem. veleposestniki izkušali polit. zadaviti kranjske trge in mesta. Taka je demokratičnost sloven. klerikalcev na Sp. Štajerskem in na Kranjskem. Strankarski fanatizem, škorpionsko sovraštvo! Rajši pomagajo tisočletnemu narod. sovragu Nemcu do krivice, ko bratu naprednjaku do skromne pravice!

Posledice zagrizenega strankarstva. Klerikalna posojilnica in hranilnica v Slovenjem gradu je kupila za ogromno ceno Harterjevo gostilno, samo da bi ugonobila čitalniško koncesijo, ki je edino slovensko podjetje v Slovenjem gradu. Tega podjetja sicer posojilnica ne bo uničila, pač pa bo ugonobila sebe, ker je postala zaradi te špekulacijske kupčije že pasivna ter je njena likvidacija skoraj neizogibna. To so škorpioni!

Zveza sloven. štaj. učiteljev in učiteljic priredi o priliki svojega zborovanja na velikonočni ponedeljek letos v Celju koncert v proslavo 60letnice vladanja našega cesarja. Pri koncertu nastopi kakih 100 pevcev in pevk. Pevo vodstvo je prevzel gosp. nadučitelj Vrečer iz Žaleca. Istega dne bosta predavala na občnem zboru „Zveze“ c. kr. učiteljski profesor gosp. dr. Fr. Ilešič, štajerski rojak, ter nadučitelj g. Lj. Černej.

Koroško.

Slovenska zmaga na Koroškem. V občini Gozdanje, ki je bila doslej v popolnoma nemških rokah, so zmagali nedavno pri občinskih volitvah v III. razredu Slovenci ter so si priborili v drugem razredu eno odborniško in vsa namestniška mesta. To je zopet lep napredek koroških Slovencev.

Posl. Fran Grafenauer, državni in deželni poslanec, je prejel 2. februarja t. l. zlati zaslužni križec s krono iz rok župana Jož. Felaherja. Posl. Grafenauer piše v „Miru“: „Moje zasluge so se začele 19. grudnia 1907 v državnem zboru. Jaz bom našim narodnim nasprotnikom zaslužil še marsikatero neprijetno uro. O tem naj so prepričani! Drugih zaslug za naše nasprotnike nikdar ne bom imel. Ta boj se pa šele začel.“ „Korošec“ poroča, da je imel Grafenauer dobiti višji red. Nemške spletke so dosegle vsaj nekaj. Značilno je, da reda ni izročil glavar!

Zadružni tečaj v Celovcu priredi „Zadružna zveza v Ljubljani“ od 16. — 19. t. m. v dvorani v „Massegarten“-u. Tečaj je namenjen zlasti mladeničem ter dobe tudi nekaj podpore. Oglase sprejema uredništvo „Mira“.

Primorsko.

Zmaga na Goriškem! Goriška je sijajno pokazala, kaj zmoreta sloga, krasna organizacija ter vztrajno, neutrudno delo. Pokazala je, kako zrel in probujen je slovenski narod goriški, ki sme biti nanj ponosna vsa Slovenija. Narodni in napredni volilci so zmagali skoraj na celi črti z impozantno, ogromno večino. Uspehi daleko nadkriljujejo najsmelejše nade. Združeni naprednjaki in sloven. agrarci so porazili klerikalce v vseh volilnih razredih toli sijajno, da gledamo na Goriško veseli in najljubše presenečeni. V splošni kuriji, tej domeni klerikalnega terorizma, so zmagali napredni agrarci z ogromno večino. Niti v kmetski skupini nimajo klerikalci več nekdanje zaslombe. Na Krasu si sploh niso upali postaviti protikandidatov; v goriški okolici so jedva zmagali z 2 kandidatoma, Berbuč pa sigurno pade, kakor vse kaže do tega hipa. V veleposestvu je zmagala napredno agrarna koalicija in v mestni skupini je zmagal neumorni voditelj Andrej Gabršček. Napredna in narodna ideja je zmagala na vseh koncih na Goriškem veličastno. To bodi v vzpodbudo Kranjcem in Štajercem. Daljše poročilo prinesemo prihodnjič.

Gospodarske in kulturne zahteve istrskih Slovanov in Italijanov. Vlada je izdelala obširen program v pospeševanje gospodarske blaginje v Istri ter je pozvala istrske poslance, naj izrečejo svoje želje in zahteve. Pretekli petek je bila v to svrhu na Dunaju konferenca, ki so se je udeležili namestnik princ Hohenlohe, šestero istrskih poslancev, predsednik zavoda za pospeševanje malih obrti v Trstu in Istri, M. Brunner ter posebni referenti iz vseh

ministrstev. V imenu Italijanov je govoril dež. glavar dr. Rizzi, ki je zlasti povdarjal, da je treba v Istri v prvi vrsti obširne izpopolnitve na šolskem polju, da se vendar že enkrat zmanjša število analfabetov. V ta namen naj bi dala država vsako leto na razpolago primerno svoto. Dalje naj dovoli vlada prispevek za zidanje šolskih poslopij ter naj se ustanovi v enem istrskih mest trgovska šola. — Vprašanje preskrbovanja vode naj se reši v velikem slogu za vso deželo po načrtu, ki ga je dal izdelati istrski dež. odbor. Nadalje treba izvršiti razne cestne zgradbe, pospeševati poljedelstvo in ribarstvo, v kateri namen naj bi vlada zvišala subvencijo. Tudi je govornik priporočal, naj se zgradi dve črti, ki bosta vezali vzhodno in zahodno obal Istre. Subvencija paroplovni družbi Istra-Trst naj se poviša. Podpira naj se družba, ki bi hotela zvezati promet med istrskimi mesteci z avtomobili ter sezidati v teh mestih hotele. V humanitarnem oziru je želel dr. Rizzi izdatneje akcije v pobijanje malarije, za ustanovitev raznih zdravilišč in drugih človekoljubnih naprav. V imenu slovanskih poslancev je zahteval dr. Laginja, naj vlada označi svoto, ki jo namerava dati za izboljšanje gospodarskih razmer v Istri. V splošnem pa se je soglašal s predlogi dr. Rizzija. Posl. Spinčič je zahteval glede obrtnega poduka, naj se v državni obrtni šoli v Trstu poučujejo nekateri predmeti v slovenskem oz. hrvatskem jeziku. V Buzetu naj se ustanovi mala obrtna šola, v Pazinu in Dobrinju pa gospodinjski šoli za deklice. Dovolijo naj se podpore raznim koristnim napravam, napravi telefonska zveza med Opatijo in Trstom ter zgradi konkurenčno pristanišče na Reki. Sekcijski načelnik dr. Engel je izjavil, da sedaj še ne more označiti svote, ki jo misli določiti vlada za izboljšanje gospodarskih razmer v Istri. Zagotoviti pa more že sedaj, da finančne težave ne bodo ovirale izvršenja programa. Tako je pričakovati, da zasinejo tudi prelepi Istri boljši časi, saj se govori, da namerava vlada žrtvovati za Istro v bodočih desetih letih 20 milijonov kron.

Konec štrajka na učiteljskem v Kopru. V ponedeljek se je začel na koperskem učiteljskem zopet reden pouk. Doseglo se je toliko, da je vlada pripravljena upoštevati po možnosti upravičene želje Slovencev zlasti glede pouka v materinščini ter da bo čim preje premestila slovanske oddelke iz Kopra v Gorico. Dijakom se je dalo zagotovilo, da se jim ne bo zgodilo ničesar zaradi njihovega štrajka. Mi smo z največjo simpatijo zasledovali energični nastop vrlih slovenskih učiteljskih ter smo obžalovali, da se jih ni dovolj podpiralo. V soboto smo prejeli dopis iz Trsta za svoj list prekasno. Veseli nas, da je pravica vsaj deloma zmagala. — Še ni davno, kar so stavkali mariborski učiteljski, in že so bili primorani stavkati koperski učiteljski. Čas bi bil res že skrajni, da se slovenski oddelek učiteljske enkrat premesti v Gorico. Razmere na koperskem učiteljskem so bile neznosne. Italijani so imeli „pod roko“ že italijanska predavanja, slovenski učiteljski pa so se še morali mučiti z nemškim učenim jezikom. Poleg tega pa še to absolutistično postopanje profesorjev in ravnatelja. Naj omenim samo, da sta dobila dva slovenska dijaka, ker sta šla „brez dovoljenja“ na Kubelikov koncert v Trst, slab red iz vedenja. Dijake se je sploh držalo kakor v zaporu; kdor se je le količkaj ganil, pa je bil strogo kaznovan. Razmere so bile, kakor rečeno, nevzdržljive in prav nič se ni čuditi, ako so se dijaki končno odločili za stavko in sicer slovenski, hrvaški in laški. Po posredovanju dr. Rybača in socialističnih poslancev pri namestništvu se je doseglo, da se za enkrat različne birokratične odredbe odpravijo, obenem pa se je obljubilo, da se bo pospešila zadeva premestitve in popolnega sloveniziranja slovenskega oddelka. To so obljubili podpirati tudi socialistični tržaški poslanci. — Žalostno, kakšnih sredstev se mora dijaštvo posluževati!

Narodno delo v Gorici. V Goriškem obmestju je polno slovenskega življa: na Stari

gori, Grčini, Rožni dolini, Stračicah, Cingrafu in drugod. Tu je obširno poprišče narodnemu delu, ki se ga je čvrsto lotila „Zveza narodnih društev“. Jela je ustanavljati izobraževalna društva. Prvo, namenjeno Stari gori in Rožni dolini, že deluje; naj mu slede skoro še druga.

Nov občinski red dobi Pulj. V ministrstvu notranjih zadev se že vrše tozadevne konference. Med drugim se namerava zvišati število občin. zastopnikov od 30 na 36 in ustvariti splošno kurijo. — Dolgovi Pulja. Puljska občina ima nad pet milijonov kron dolga. Zastavljeno je za ta dolg vse občinsko premoženje, celo ljudske šole. — Okrožno sodišče v Pulju. Deželni zbor istrski se bode baval med drugim tudi z ustanovitvijo okrožnega sodišča v Pulju. Bilo je že več let govora o tej ustanovitvi; sedaj so tudi italijanski poslanci za to, da se vprašanje ugodno reši. Novemu okrožnemu sodišču bodo podredili sodne okraje Pulj, Labin, Vodnjan, Vel. Lošinj, Krk, Čres in morda tudi Buzet. Pod rovinjskim okrožnim sodiščem bi ostali sodni okraji Rovinj, Pazin in morda Buzet, v slučaju da se ne bi podredil Pulju.

Kranjsko.

Organizacija naprednjakov. Predsednik izvrševalnega odbora narodnonapredne stranke, posl. Iv. Hribar je dejal te dni na sestanku ljubljanskih naprednih volilcev: „Da bodo naše zmage vedno zagotovljene, je treba organizacije povsod po slovenskih mestih in trgih. Koliko stori organizacija, se je pokazalo v nekaterih ljublj. okrajih, kjer se je tekom par mesecev napredna organizacija tako okrepila, da more biti vzor vsaki organizaciji.“ — „Naš list“ je vedno naglašal potrebo resne, delavne organizacije naprednjakov ter je vedno obžaloval, da se doslej večinoma o tej organizaciji le govori. Brez dela pa se organizacija ne ustvari. Organizacija tudi ne sme obstajati le tekom volilne dobe, nego mora biti trajna, vedno živejša, vedno razširnejša. Sad vztrajne organizacije gledamo na Sp. Štajerskem in na Goriškem. Na Kranjskem je vzlic vsem pozivom vodstva doslej še ni. Organizacijo kranjskih naprednjakov vidimo namreč le za časa volitev, in le v negativni, odporni obliki; treba pa je vstvarjajoče, ohranjujoče in pridobivajoče organizacije resnih, pozitivnih kulturnih in gospodarskih ciljev in sredstev.

Narodni sklad! „Slovenski Narod“ prinaša oglas „Slovenskega društva“ za nabiranje narodnega sklada. Veseli smo, da se je začel sklep zaupnega shoda končno vendarle realizirati! Brez orožja ni mogoče niti najpogumnejšemu in najkrepkejšemu junaku vztrajno zmagovati.

Liberalci žugajo z obstrukcijo! Tega nismo vedeli, a „Slovenec“ trdi to. Nam se zdi, da gledamo zopet volka, ki trdi, da mu v dolini stoječa ovca kali vodo na hribu. Dan na dan žuga „Slovenec“, da popije S. L. S. vse slovensko naprednjaštvo na žlici vode; v vseh možnih varijantah čujemo, da vzame vrag vse slovensko svobodomiselstvo, kakor hitro dá doktor Šusteršič vragu dogovorjeno znamenje. Dr. Šusteršič pa je dal to strašno znamenje že večkrat, a — vraga le še ni. Pred deželnozbornskimi volitvami so vsi listi S. L. S. naznanjali najgroznejši vesoljni potop za napredno stranko. Zdaj, ko je izšla napredna stranka vzlic vsemu vendarle zmagovito iz boja na vseh postojankah, zdaj pa piše „Slovenec“: „Požremo vas vendar, a ne mudi se nam. Nismo nestrpni!“ Naprednjaki pa pravijo: „Ne boste nas! Niste nas doslej, a za bodoče se bomo branili še energičneje!“ In „Slovenec“ toži nato svetu: „Ti grdi liberalci se ne dajo požreti! Škandal! Celo z obstrukcijo nam žugajo!“ — Stvar bi bila komična, če bi ne bila neumna. V „Slovenčevem“ uredništvu sedi cel kup doktorjev filozofije in teologije. Zato bodo vendar razločevali med pojmom „vzrok“ in „posledica“. Ako odpravijo poslanci S. L. S. vzrok, odpade posledica. Pri dr. Šu-

steršiču je odločitev. Da bi se dala napredna stranka mirno in brez odpora zaklati, tega pa ne doživi „Slovenec“ nikdar. Naj propadejo v boju vsi sedanji napredni deželni poslanci, naj propade celo vsa sedanja narodnonapredna stranka: „iz krvi junakov vzrasto novi, še večji junaki,“ je dejal hrvatski posl. prof. Gj. Šurmin. Napredne in svobodomiselnosti ideje ne zatre nobena, niti peklena sila! Iz razvalin vzete povsod le še lepše življenje, za naprednjaki slede povsod le še brezobzirnejši radikali in še neizprosnejši glasilci načel svojih prednikov. To naj pomislijo „Slovenčevci“ mirno in trezno. Za sedanji hudimi nasprotniki stoje le še hujši polit. sovražniki, zato pametnim politikom voliti ne bo težko.

Dr. Iv. Šusteršič je bil 28. febr. tudi na deleg. obedu. Nagovoril ga je cesar, ki je izrekel nado, da pride v novem deželnem zboru do sporazumljenja. Dr. Šusteršič je odgovoril, da je opaziti nagnjenje k sporazumljenju na vseh (!) straneh, in je pristavil, da se bodo potrudili, da se sporazumljenje doseže. Nato je cesar odgovoril: „O tem sem prepričan“. Naj bi sledila dr. Šusteršičevim besedam dejanja! Ako je nagnjenje k sporazumljenju na vseh straneh, torej tudi na strani S. L. S., potem ni dvomiti, da je cesar opravičeno prepričan, da se kompromis tudi res doseže. Vsa dežela ga zahtevala!

Trojka. V zavoženo deželnozborsko kočijo je vprežena čudna trojka: profesor katoliške teologije in socijalist dr. J. E. Krek, renegat veleposestnik baron Schwegel in prečodrimovec Nemec dr. F. Eger. Ti konjički so ne le po starosti, nego tudi po veri, načelih in narodnosti tako različni, da je čisto gotovo, da prevrnejo deželnozborsko kočijo v jarek. Socijalist, slovenski katolik in demokrat, baron in renegat, prečodrimovec Nemec: te trojke ne more ukrotiti noben menežarijski domptér! Zato pa se prekopicne kareta v blato ter pobije tudi voznika dr. Šusteršiča.

Podpisujemo! V zadnji številki smo dejali, da je zdaj dovolj zmagovaljenja in dovolj pobijanja že na tleh ležečih nasprotnikov, ter smo pristavili: Zdaj — hajdi! na resno delo! Zato pa smo veseli, da se je ob istem času oglasil tudi naš tovariš „Gorenjec“ ter je prinesel tele stavke: „... kakor radostno priznavamo, da je izid volitev v naših mestih vesel pojav narodnonapredne stranke, bi vendar želeli, da bi sedanje zmagovalje niti za trenotek ne vplivalo omotično na vodstvo te stranke. Sedaj je morda zelo ugoden trenotek, spomniti se sklepov zadnjega zaupnega shoda. Najvažnejši sklepi tega shoda težijo za tem, da stranka dobi širšo podlago, da se popularizira in demokratizira v mestih in da gre iz mesta na deželo... Naloga vodstva narodnonapredne stranke ostane kljub neprijetnim izkušnjam ena in ista: obdržati sedanji posestni stan, ne odganjati nikogar, temveč pritegniti nase kolikor mogoče mladih moči, iskati novih korenin v masah ljudstva in demokratizirati vse svoje delovanje. V tem oziru bi v prvi vrsti opozarjali na idealno naše učiteljstvo, ki kljub neznosnemu pritisku z železno voljo vztraja pri svojem prepričanju in po svoji značajnosti ter doslednosti visoko nadkriljuje naše velikoposestvo. Opozarjali bi nadalje na naš trgovski in obrtni naraščaj, ki bi, primerno porabljen, izvenredno vplival na naše javno življenje...“ Tako torej tudi „Gorenjec“. Mi bi le še vprašali: Bi li ne kazalo v navedenem smislu pomnožiti in pomladiti izvrševalnega odbora?

Iskreno priznanje. „Gorenjec“ piše glede moči narodnonapredne stranke v Kranju: Tudi v Kranju je dosegel napredni kandidat lepo večino (Pirc je dobil 126, Pavšlar 83 in Hafner 1 glas!). Ali ta večina ni opravičila nad, ki so se, posebno še z ozirom na opasni položaj, splošno stavile v naše mesto, kajti Kranj je doslej za časa volitev korakal vedno med prvimi, odkar se je na Kranjskem pojavilo napredno gibanje. Iščimo po vzrokih naza-

dovanja, ki jih je bilo opaziti ob zadnji volitvi, da si prihodnji pridobimo zopet dobro ime in ne doživimo še večjega preseenečenja. Podcenjevali smo nasprotnika, ker smo precenjevali razsodnost, pa tudi poštenost nekaterih volilcev...“ V predzadnji številki pa je pisal „Gorenjec“: „V Kranju je izid volitve neprijetno presenetil obe stranki, — pričakovali smo mnogo ugodnejšega uspeha. Včerajšnja volitev ni nikakor v čast naprednemu Kranju in znači kolikor toliko neuspeh narodnonapredne stranke v našem mestu...“ To priznavanje je dokaz poštenosti kranjskega narodnonaprednega tabora ter nam zbuja nado, da izraste iz tega spoznanja dober nauk za bodočnost. Ni pa istina, da je noblesa boja naravnost opasna, noblesa boja ni nikdar kriva demoralizacije med volilci; saj noblesa, močnatost, poštenost, odkritost vedno in povsod moralno vplivajo na volilce. Demoralizacija sledi povsod le podivjanosti boja, osebnostim, nizkotnim spletkam in debelim lažem. „Gorenjec“ naj torej ne obžaluje svoje hvalevredne noblese, nego naj išče vzrokov nazadovanja drugod, predvsem pa v nepoštenih obljubah nasprotnega tabora. Noblesa in poštenost bodi vsikdarn naš ponos! Ž njima zmagujmo, — če pa ne izdasta več, nam takih volilcev ne bodi žal! Saj kdor se med otrobi meša, ga svinje požro. Zato: ostanimo si dosledni i v načelih, i v sredstvih boja! Učimo se taktike in polemike pri najelegantnejših evropskih debaterjih, ne pa v Črnem grabu pri rokovnjačih! V tem oziru baš nekateri naši politični listi mnogo greše na škodo narodnega ugleda in v posurovelost slovenskega ljudstva. Brutalnost ni radikalnost, surovost ni odločnost. Priznajmo si še to!

† Fr. Gregorač. V nedeljo 8. t. m. je ob 5. zjutraj nenadno umrl Fran Gregorač, nadučitelj v Dolenjivasi pri Ribnici in predsednik učit. društva za kočevski okraj. N. v. m. p.

Župnik — sodnik deluje v Zagorju ob Pivki. V predpustu je bila tamošnja ženska mladina vesela; dekleta so se oblekla v narodno nošo in so — plesala. Tako daleč so se spozabila ta dekleta, da so plesala — čujte in zgražajte se! — v gostilni s fanti! Kaj tako nezaslišano grešnega seveda ni smelo ostati brez kazni. Gosp. župnik je poklical te velike grešnice v narodnih nošah oz. vso „Marijino družbo“, kateri so pripadale tudi te grešnice, v cerkev pred oltar ter je tam odbral ovce od kozlov, populil je ljuliko iz pšenice. Dekleta so se moralno odpovedati Mariji; v resnici so se odpovedale le „Marijini družbi“ ter so ogorčena nad toliko zagrizenostjo ostavila cerkev. Poslej bodo še rajša nosila narodno nošo ter bodo še veseleje plesale z — liberalnimi fanti. Živel, župnik!

Društvo za pospeševanje za obdelovanje ljublj. barja je imelo v sredo svoj občni zbor. Predsedoval je namesto odsotnega župana gosp. mestni nadkomisar Jakob Tomec. Zborovanja se je udeležilo okoli 150 členov. Društveni tajnik, g. ing. kem. Jak. Turk se je spominjal najprej velikih zaslug ravnatelja dr. Ernesta Kramerja, ki je bil od l. 1900 pa do konca oktobra 1907 društveni tajnik in blagajnik, neumorno delaven strokovnjak, in kdor je poznal razmere na ljub-

ljanskem barju poprej, preden je ta vztrajen mož započel svoje plodonosno kulturno delovanje na vlažni ploščadi med Ljubljano in Igom, vidi sam današnji velikanski napredek. Dr. Kramer je bil, ki je Barjanom odkril vire novodobnega kmetijstva ter jim pokazal pota, po katerih jim je hoditi, da se rešijo bede, ki jih tare. Slava temu možu! Društvo krasno napreduje: l. 1906. je imelo 15.317 K dohodkov in 14.374 K stroškov. Oddalo je v lastno škodo raznih umetnih gnojil 80.260 kg in semen 3681 kilogramov; vzdrževalo je 6 preizkuševališč in lastno drevesnico. L. 1907 je imelo dohodkov 23.807 K in 20.790 K stroškov. Oddalo je 178.850 kg umetnih gnojil in 4486 kg raznih semen. Vzdrževalo je 10 preizkuševališč in drevesnico. Kmetijsko ministrstvo je izplačalo podpore 4700 K. Društveno drevesnico oskrbuje g. nadučitelj Fr. Črnagoj. Tajnikovo poročilo se je vzelo odobruje na znanje in se je obenem proračun in računski sklep odobril. Predsednikom je bil soglasno izvoljen župan poslanec g. Iv. Hribar. To velevažno narodnogospodarsko društvo zasluži največjega zanimalja.

Za Velikonoč. Družba sv. Cirila in Metoda opozarja narodne trgovce na velikonočne razglednice. Družba bo dobila koncem tega meseca prav krasne Bleiweis-Vodnikove razglednice. V zalogi ima tudi mnogo pomladanskih in Gregorčičevih. Naročila naj se naslove na družbino pisarno.

Vsem narodnim volilcem mestne skupine Kamnik - Tržič - Radovljica!

Volilni boj za deželni zbor v mestnih skupinah je dovršen. Vsa Slovenska je gledala ravno na našo mestno skupino polna skrbi in pa tudi upanja. Izid je pa tak, da so vsi pravi Slovenci veseli in da se čudijo Vašej navdušenosti in Vašej požrtvovalnosti in da vsi slavijo vašo zmago. Kot Vaš izvoljenec se Vam najsrčneje zahvaljujem, da ste me počastili s svojim zaupanjem — zmaga sama naj pa bode bodrilo za prihodnje delo. Naprej zastava Slave!

V Radovljici dne 2. sušca 1908.

Dr. Janko Vilfan
deželni poslanec.

Književnost.

Vseučiliški profesor dr. Ludovik Gumpowicz, veliki učenjak, jurist in nacionalni ekonom, pisatelj epohalnih del, je 10. t. m. slavil svojo 70letnico. Slavni poljski učenjak je deloval dolgo vrsto let na graškem vseučilišču ter spisal več znamenitih člankov v ohrambo jugoslovanskih narodnih kulturnih interesov. Slovencem je vse svoje življenje zaslug poln prijatelj. V Gradcu se ustanovi sociološko društvo

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar, Kamnik
se priporoča za v njeno stroko spadajoča naročila. Izvršitev hitra. Cene zmerno.

Ortopedično zdravilni zavod

v katerem se zdravi pod nadzorstvom **dr. Ivana Oražna** raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja itd. se nahaja

na Turjaškem trgu št. 4, 1. nadstropje

Pojasnila daje **dr. Ivan Oražen** ob svojih ordinacijskih urah od 9. do 10. dop. in od 2. do 3. pop. v Wolfovih ulicah št. 12.

Zavod je odprt tudi o velikih počitnicah.

po Gumpłowiczewih načelih. Sivolasemu učejaku kličejo tudi hvaležni Slovenci: Še mnoga leta čil in zdrav!

Knez Ferdinand bolgarski, ki je bil že več let vdovec, se je te dni oženil drugič in sicer s princeso Eleonoro od Reussa, ki je po veri protestantka, knez Ferdinand pa je katolik. Zato se je poročil najprej v Koburgu katoliško, potem pa še protestantsko. Vatikan je proti temu postopanju le formalno protestiral. Nova bolgarska princezinja je Nemka, kakor je knez Ferdinand Nemec. „Mlada“ kneginja je danes stara že nad 47 let.

Ubiti vladarji v XIX. in XX. veku. L. 1854 so ubili Karla III. vladarja Parme. — L. 1880 je ubil neki Kadić črnogorskega kneza Danila v Kotoru. — L. 1865 je bil umorjen Linkoln, predsednik Zjed. američanskih držav. — L. 1868 so umorili pristaši Karagorjevičev srbskega kneza Mihajla Obrenovića. — L. 1876 je bil ubit turški cesar Abdul Aziz. — L. 1881 so ubili ruski nihilisti carja Aleksandra III. — L. 1881 je bil ubit predsednik Zedinjenih američanskih držav Garfild. — L. 1894 je ubil italij. anarhist predsednika francoske republike Carnota. — L. 1896 je bil ubit perzijski šah Nasreddin. — L. 1897 je bil ubit Borda, predsednik dragvajske republike. — L. 1898 je zabodel ital. anarhist Lucceni avstrijsko cesarico Elizabeto. — L. 1900 so ubili v Bresciji italijanskega kralja Umberta. — L. 1901 so ubili predsednika Zedinj. američ. držav Maca Kinleya. — L. 1903 so ubili v spalnici srbskega kralja Aleksandra in njegovo ničvredno ženo Drago. — L. 1908 so ubili portugalskega kralja in prestolonaslednika. — L. 1882 so hoteli zabosti na Dunaju našega cesarja, l. 1898 so hoteli ubiti grškega kralja Jurja, l. 1900 perzijskega šaha v Parizu, l. 1905 španskega kralja Alfonza in franc. predsednika Loubeta v Parizu, l. 1906 na poročni dan špansko kraljico in kralja Alfonza ter l. 1908 perzijskega šaha in zadnje dni argentinskega predsednika.

Poskusite
in priporočite
≡ izdelke ≡
Vydrove tovarne hranil
v Pragi VIII. Cenovnik zastoj.

Posojilnica v Radovljici

registrovana zadruga z omejenim poroštvom

Rezerv. zaklada
iznaša:

kron 82.000

s podružnico na Jesenicah

sprejema hranilne vloge od
vsakega in jih obrestuje

Denarni promet
v letu 1907:

kron 5.500.000

po 4 1/2 %

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5 1/4 %
ali z 1 % amortizacijo, na menice pa po 6 %.

Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici **vsak dan od 8. do 12. ure dop.**
in od 2. do 6. ure popoldne izvzemši nedelje popoldne.

Poštno-hraniln. račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.299.

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Podružnica v Spletu

Delniška glavnica:
2.000.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Ljubljanska kreditna banka

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po 4 1/2 %

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Podružnica v Celovcu

Res. fond:
200.000 K

Rentni davek plačuje banka sama.

Tiskovine

za industrijo, trgovino
in obrt
od navadnega trgovskega zavitka do obširnega cenika.
Tisk umetniških razglednic.
Postrežba točna.

TISKARNA KNJIG IN UMETNIN A. SLATNAR V KAMNIKU

IZVRSUJE NAJRAZNOVRSTNEJSE ENO- IN VECBARVNE TISKOVINE IN SPREJEMA V TISK TUDI NAJOBSEZNEJSA DELA. = IZVRŠITEV VEDNO
□ PRIZNANO LICNA IN PO ZMERNIH CENAH. □

Založništvo

„Našega Lista“ s priloženo „Kamničan“ in „Slov. Gospodinja“ ter „Oglasnika“.
Trgovina s papirjem in pisalnimi potrebščinami.
Knjigoveznica.

Fran Čuden

v Ljubljani ~ v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovca z zlatino in srebrnino. Ekspor.

ceniki zastoj in poštne prosti.

Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporoča se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-delce, okove vse vrste za stavbe in po-hištvo, traverze, cement itd. Opozorjava na Nitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporoča

elegantne obleke po meri

~ iz pristnega angleškega blaga. ~

Priporoča svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

knjigovez in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporoča:

Kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3-20, s poštino 10 v. več.
Kubična računica (II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.
Nova kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — poljedelskih strojev, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA

v LJUBLJANI

na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvažorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnatom zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in guojnico, vseh vrst tehnične in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. ~ Cene nizke.

Genovniki zastoj in franko.

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otroških čevljev

iz najboljših tovarov, domačih in tujih.

Turistom priporoča pristne gojserske gorske čevlje

Zmerne cene.

Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporoča: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblastveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod

„Naš List“

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Edino pravi je le Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika posebna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja, poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Žene!

Ako trpite na zastajanju krvi ali na podobnih bolezni, pišite pod naslovom: P. Ziervas, Kalk 245 pr-Köln ob Renu.

Nekaj izmed več sto zahvalnih pisem:

Gospa B. v W. piše: „Najtoplejša zahvala, Vaše sredstvo je učinkovalo že po 5 dneh.“

Gospa L. v M. piše: „Vaše izvrstno sredstvo bom vsakomur priporočala. ga meni ne sme nikdar zmanjkati.“

Arhitekt S. v M. piše: „Za izvrstno in točno postrežbo moji ženi se Vam iskreno zahvaljujem. Učinek se je pokazal že po 3 dnevni uporabi popolnoma in vse se je izvršilo brez bolečin.“

Proti vposlatvi 1 marke (K 1-20, tudi v znamkah) razpošiljam knjigo: „Motenje perijode“ (Die Störungen der Periode) od dr. med. Lewis. Prospekt zastoj, poštino je plačati.

Brezskrbno

družinsko srečo garantira najvažnejša knjiga o preoblagodarjenju z otroci. Z nad tisoč zahval. pismi pošilja diskretno proti 90 v. v avstr. poštini znamkah ga. A. Kaupa, Berlin S. W. 296 Lindenstrasse 50.

Zahtevajte „Naš List“ v gostilnah in kavarnah.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborna zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncaciji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada

št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilnišnega urada.

Stanje hranilnih vlog K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetske posojilnice 31. dec. 1906 K 11,325.728-62.

Denarni promet K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4 % z 1 1/2 % na amortizacijo ali pa po 5 1/4 % brez amortizacije; na menice po 6 %. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.